

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romæ, 1866

Caput VIII. Fructus prædicationum S. Francisci: plurima ejusdem miracula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](#)

A rents, virum illum sic loquentem inducit: Hæc pro pauperibus Fratribus in navi latitanibus conserva fideliter etc.; ut adeo non quibuslibet pauperibus, sed S. Francisco ac socio ista destinata fuerint.

I Hoc iter videtur ad annum 1215 referendum esse. De illo pluribus egi in Commentario prævio num. 297 et sequentibus. Solum hic addo, Marochum, seu regnum Marocanum, esse amplam Africæ regionem in Barbaria, ad Oceanum Atlanticum. Miramolius ille, quod nomen commune Maurorum regibus erat, vocabatur Mahomet, variaque regna etiam in Hispania tunc obtinebat.

m Biographus videtur unus ex hisce fuisse, quantum confidere licet ex hoc loco, collato cum præcedenti.

n Nempe desiderium sanguinis sui pro Christo fundendi, quo accensus jam duo alia itinera frustra suscepserat; unum scilicet versus Syriam, alterum versus Africam, ut supra dictum est.

o Anno Christi 1219.

p Hunc S. Bonaventura in Vita Illuminatum dictum fuisse, ait.

q Fuit is soldanus Babylonie, seu Ægypti, qui eo anno 1219 haud procul a Christiano Cruce-signatorum exercitu, Damiatam obsidente, castra habebat, ut urbi succurrere tentaret.

B r Hæc omnia pluribus exposuit S. Bonaventura in Vita a num. 159, quam consule, uti et num. 154 et sequenti, ubi alia occasione iterum agitur de S. Francisco tunc versante in castris Christianorum ante Damiatam. Consule etiam Commentarium prævium §§ 16 et 17, in quibus de eodem Sancti itinere ac gestis in Ægypto, reditu in Europam, aliisque eodem spectantibus, satis prolixum actum est.

s Id est, non permisit, ipsam a Saracenis martyrio offici, sed servavit illum, ut ex peculiari privilegio quinque sacris Christi stigmatis postea insigniretur.

t Legendum est Mevanium, seu Mevaniam, ut habent alii, quæ ditionis Pontificie in Umbria opidum est, vulgo Bevagna dictum, paucisque milliaribus Assisio dissitum.

u Forte legendum est Monachæ; nam in Lexicis Italicis incenio, voces Monachino, Monacchia, Monacchina, et Monachella quendam avium speciem significare.

x Factum hoc, quod etiam a secundo biographo et a S. Bonaventura in Vita num. 174 memoratur, quidam heterodoxi imperite sugillarunt, quos redargui in Commentario prævio num. 405 et sequenti. Ceterum nequeunt hoc et alia aliquæ ejusdem generis gesta certis temporibus illigari, quæ propterea inter incerti temporis facta in eodem Commentario prævio reposuit.

y Scilicet exemplo Trium puerorum in fornace Babylonica, Danielis cap. 5; et regii Prophetæ in Psalmis.

z Altas Alvianum, in Umbria non procul a Tiberi et ab Ameria civitate.

aa Grecium, Italis Greccia, castrum est in valle Reatina, non multis milliaribus ab ipsa urbe Reate distans.

bb Pro Pravi legendum puto Perusini, ut habeat S. Bonaventura in Vita num. 115.

cc Italis il Lago di Rieti, ditionis Ecclesiæ in Umbria, in limite Sabinæ, inter urbem Reatinam et Velinum lacum.

dd Apud Waddingum ad annum 1215, num. 14 dicitur hic locus esse in comitatu Narniensi apud castrum S. Urbani.

CAPUT VIII.

Fructus prædicationum S. Francisci: plurima ejusdem miracula.

xxii.
Socios aggregat, prædicat
miro cum populi studio:

T empore illo, in quo, sicut dictum est, venerabilis pater Franciscus prædicavit, civitates et castella circuens, et ubique benedictionum semina spargens, ad civitatem Hesculanam a applicuit. In Octobris Tomus II.

AUCTORE
THOMA CELAN.
a

panes ab eo
benedicti, res-
que, quas con-
tractaverat,

b

c

E

d

F lego frenum

adversus va-
rias infirmita-
tes feliciter ad-
hibita.

e

f l. et

l. Verum

XXIII.
Tuscanie pue-
rum claudum
ac debilem
sanat,
f geret

AUCTORE
THOMA CELAN.
g
forte annos

Narnia virum
toto corpore
paralyticum :
h

xxiv.
ibidem cecor-
lumen reddit ;
Eugubii con-
tracta usum
manuum.

xxv.
Unum e Fra-
tribus terribili-
malo liberat;
an misera-
bilit?

an recidebat?

l
in Castro
S. Gemini da-
monem ex mu-
lire expellit,
m

geret semen vite, miles *g* quidam civitatis ejusdem eum suscepit hospitio, cui filius unicus erat claudus et toto corpore debilis. Qui, licet atate puerulus, ablactationis transierat annus * et adhuc in cubanibus morabatur. Pater vero pueri, videns Virum Dei tanta predictum sanctitate, projecte se ad ejus pedes humiliiter, filii sui ab eo postulans sanitatem. Qui cum tantæ virtutis et gratias se indignum et inutilem reputaret, diu hoc facere recusavit. Tandem precum illius instantia victus, oratione premissa, manum imposuit pueri, et benedicens eum elevavit. Qui statim, cernentibus singulis, in nomine Domini nostri Iesu Christi surrexit incolimus, et hoc atque illuc cœpit per domicilium ambulare.

66 Quodam vero tempore, cum Narnium *h* advenisset vir Dei Franciscus, et ibidem diebus pluribus moraretur, vir quidam ejusdem civitatis, nomine Petrus, paralyticus in lecto jacebat. Qui per quinque mensum spatum ita fuit omnium membrorum officio destitutus, quod nullo modo surgere poterat, nec aliquatenus se movere; et sic pedum, manuum ac capitis totaliter auxilio perdit, solam linguam movere poterat et oculos aperire. Audiens, quod S. Franciscus Narnium advenisset, transmisit nuntium ad episcopum civitatis, ut divina pietatis intuitu Servum Dei altissimi ad se venire, precari dignaretur, confidens, ab infirmitate, qua tenebatur, ex ejus visione ac presentia liberari. Sie utique factum est, ut, cum beatus Franciscus accessit ad eum, signum crucis a capite usque ad pedes faciens, statim, omni fugato morbo, eum pristinæ restitueret sanitati.

67 Mulier quedam civitatis supradictæ, ocu- lorum cecitate percussa, per signum crucis a B. Franciscus super oculos lumen recipere meruit concupitum. Apud Eugubium *i* mulier erat, quæ manus ambas contractas habens, cum eis non poterat operari: quæ cum cognovisset, S. Franciscum civitatem intrasse, statim curcurrit ad eum, et facie miserabilis, mestitiaque plena, contractas ei manus ostendens, cepit rogare ipsum, ut eas tangere dignaretur. Qui pietate permotus, manus ejus tetigit et sanavit: statimque mulier, domum rediens letabunda, casseata *k* manum propriis manibus fecit, ipsamque obtulit sancto Viro. Ipse vero parumper ex eadem casseata caritative suscipiens, reliquum jussit mulierem cum familia manducere.

68 Frater unus infirmitatem maximam et horribilem visi patiebatur frequenter, quam quo nomine censem, nescio, cum quidam, malignum C fosse diabolum, opinetur. Nam totus saepè allidebatur, et mirabiliter aspectu respiciens voluntaria spumans. Nunc membra illius contrahebantur, nunc extendebantur; nunc plicata et torta, nunc rigidæ efficiebantur et dura. Quandoque totus extensus et rigidus, pedibus æquatis capiti, elevabatur in altum, quantum viri statuta est, et subito residebat *l* ad terram. Cujus languorem gravissimum sanctus pater Franciscus miseratus, ivit ad eum, et facta oratione, signavit eum et benedixit: qui subito sanus effectus, infirmitatis hujus molestias alias minime postmodum toleravit *l*.

69 Quodam die cum transiret beatissimus Franciscus pater per episcopatum Narnensem devenit ad castrum quoddam, quod dicitur Sancti Gemini: et euangelizans ibi regnum Dei, a quodam viro, timente atque colente Deum, satis bona famæ in terra illa, cum tribus fratribus hospitio est susceptus. Uxor autem ejus a demonio vexabatur, sicut notum erat omnibus inhabitantibus terram illam. Rogavitque beatum Franciscum vir ejus pro illa, confidens, illam posse ipsius meritis liberari. Sed quoniam plus desiderabat in simplicitate sua contemptui haberi, quam de ostensione sanctitatis mundi hujus favoribus extolliri, facere hoc penitus recusabat. Tandemque (Deus in causa erat) rogantibus eum multis, virtus precibus aquieavit; vocavitque tres fratres ad se, qui erant

cum eo, et in singulis illius domus angulis singulum, fratrem constitutens, dixit eis: Oremus, fratres, ad Dominum pro muliere hac, ut jugum diaboli ab ea excutiatur Deus ad laudem et gloriam suam. Stenus separatim (inquit) in angulis domus, ne spiritus iste malignus nos fugere aut decipere valeat, quærenre diverticula angulorum. Completaque oratione, beatus Franciscus in virtute spiritus accessit ad mulierem, que miserabiliter torqueretur, et horrere clamabat, et ait: In nomine Domini nostri Jesu Christi per obedientiam præcipio tibi, dæmon, ut ex eas, ab ea, nec audeas ipsam amplius impeditre. Vix verba compleverat, et tam velocissime cum furore atque stridore egressus est, quod propter subitam sanitatem mulieris, et tam citissimam obedientiam dæmonis, sanctus Pater sibi putaret fore illusum; statimque cum rubore de loco illo recessit, divina providentia id gerente, ne posset inaniter gloriari. Unde factum est, quod, cum alia vice per eundem locum beatus Franciscus transiret, frater Helias cum eo erat; et ecce mulier, ut cognovit adventum ejus, continuo surexit, et accurrens, per plateam clamabat post eum, ut sibi eloqui dignaretur. Ipse vero noblebat eloqui, sciens, eam esse mulierem illam, quam exposuerat *, quando virtute divina dæmonium ejetit ab ea. At ipsa deosculabatur vestigia pedis eius, gratias agens Deo, et S. Franciscus servo eius, E qui de manu mortis liberaverat eam. Tandem frater Helias compulit Sanctum prece, qui locutus est ei, certificatus per multos de infirmitate, ut dictum est, et liberatione sua.

70 Apud Civitatem *n* etiam mulier de Castello quodam obcessa erat a dæmonio: in qua civitate cum esset beatissimus pater Franciscus, perducta est mulier ad domum, in qua ipse manebat. Mulier autem illa stans cepit frendre dentibus et torvo vultu miserabilis voce garrisce sicut mos est spirituum immundorum. Multi enim de civitate illa utriusque sexus accedentes, rogabant S. Franciscum pro muliere. Diu namque ille malignus et eam vexavit torquens, et eos turbavit garrisendo. Sanctus Pater misit tunc ad eam fratrem, qui erat secum, volens experiri, utrum esset dæmonium, an deceptio mulieris. Quem videns mulier illa, cepit deridere ipsum, sciens, S. Franciscum minime fore. Pater sanctus intus erat orans, finitaque ejus oratione, foras exiit; mulier autem cepit fremere ac volutari super terram, non sustinens virtutem ejus. Quam vocans ad se S. Franciscus: In virtute obedientiae præcipio tibi, immunde spiritus, exi ab ea. Qui confessim dimisit eam sine aliqua læsione, satis indignabundus recedens. F Gratias omnipotenti Deo, qui omnia in omnibus operatur. Verum, quia non miracula, qua sanctitatem non faciunt, sed ostendunt; sed potius excellentiam vitæ ac sincerissimam conversationis ejus formam decrevimus explanare; his præ nimietate obmissis, salutis æternæ opera retexemus.

ANNOTATA.

a Lege Asculanam. Est autem geminum in Italia Asculum, unum cognominatum Apulum, in regno Neapolitanó; alterum Picenum, ditionis Pontificiae in Marchia Anconitana.

b Debet haec vox in apographo nostro.

c Id est, comedionem.

d Arearium, Italis Arezzo, civitas Hetruriæ est. e Verisimiliter indicatur hic Castrum plebis, tunc oppidum, nunc civitas Umbrie, a Clemente VIII episcopatu illustrata, et Civitas Plebis, Italice Citta della Pieve etiam appellata.

f Alia Tuscania, Italice Toscanella, parva civitas episcopal is est ditionis Ecclesiæ, in provincia Patrimonii.

g Id est: Vir nobilis: nam ea xstate nobiles milites vocabantur, uti alibi observavi.

h Narnia, vulgo Narni, ditionis Pontificiae in Umbria civitas episcopal is est.

i Eugubium,

an extimue-
rat?

E

ut et alibi ex-
altera.

n

AUCTORE
THOMA CELAN.

A i Eugubium, vernacule Gubbio, etiam civitas Umbriæ est in ducatu Urbinate.

k In Vita secunda dicitur caseata, quæ placenta ex caseo est.

l De facto consentiunt scriptor Vitæ secundæ et S. Bonaventura; verum hic num. 184 ait, Religio sum illum, non a presente S. Francisco per signum Crucis, sed per missam ab eodem buccellam panis, ex quo comedera, sanatum fuisse. Verisimile est, istud adjunctum non sine diligentè examine a sancto Doco tore fuisse variatum.

m Apud S. Bonaventuram in Vita edenda num. 185 legitur: In castro S. Geminiani. Vide Commentarium prævium num. 419, ubi ostendi, legendum esse S. Gemini, quod Umbræ castrum et oppidum est.

n Est quidem in Apulia vicus quidam, olim civitas episcopalis, Civitas appellata; verum cum S. Bonaventura in Vita edenda num. 185 similem energumenæ per S. Franciscum liberationem in Civitate de Castello breviter memoret, eique consentiat auctor Vita secundæ; dubito, an non idem hic indicetur locus. Vide Commentarium prævium num. 420.

CAPUT IX.

B Coniunctio Sancti cum Deo in oratione: constantia in predicando, predicatio coram Papa et Cardinalibus: amicitia cum Hugolino Ostiensi: amor pauperum et quorumdam animalium.

xxvii.
Orationi perpetuo intentus, demonis tentationes

V ir Dei Franciscus doctus erat, non sua querere, sed quæ aliorum saluti præcipue cerneret expedire. Super omnia tamen desiderabat dissolvi et esse cum Christo. Propterea summum ejus erat studium ab omnibus, quæ in mundo sunt, liber existere, ne vel ad horam contagione aliquipus pulvis ejus mentis serenitas turbaretur. Insensibilem omnibus, quæ perstrepunt exterius, se reddebat et totis visceribus in se undique sensus exteriore colligens ac motus animi cohicens, soli vacabat Deo; in foraminibus petrae nidificabat, et in caverna maceriae habitatij ejus. Felici certe devotione circuibat cælibes mansiones, et in vulneribus Salvatoris exanimatus totus diutius residebat. Eligebat prouinde frequenter solitaria loca, ut ex toto animum in Deum posset dirigere: nec tamen pigrabatur, cum tempus cerneret opportunum, se negotiis ingerere, ac salutis liberius intendere proximorum. Nam ejus tutissimus portus erat oratio, non unius existens momentu, vacuane, an * præsumptuosa; sed longa tempore, plena devotione, humiliitate placita. Si sero incipiebat, vix mane finiebat: ambulans, sedens, comedens, bibens, orationi erat intentus. In ecclesiis derelictis et in deserto positus solus ad orandum pergebat; in quibus, divina gratia protegente, multos timores multasque angustias supererat.

* l. vacuane
aut

C 72 Manu ad manum cum diabolo confilgebant, cum in ejusmodi locis non solum tentationibus ipsum pulsaret interius, verum etiam exterius ruini et subversionibus deterreret. Sed sciens fortissimum Miles Dei, Dominum suum ubique omnia posse, terroribus non cedebat; sed aiebat in corde suo: Non amplius, o malevole, potes in me malitia tua arma excutere, quam si in publico coram hominibus maneremus. Revera constantissimus erat valde, et in nullo, nisi quod erat Domini, attendebat. Nam cum inter multa millia hominum verbum Domini saepissime prædicaret, ita securus erat, acsi cum familiari socio loqueretur. Populorum maximam multitudinem, quasi virum unum, cernebat, et uni, quasi multitudini, prædicabat. De puritate mentis providebat sibi securitatem dicendi sermonem, et non præcogitans, mira et inaudita omnibus loquebatur. Si quando vero aliqua meditatione præveniret sermonem, congregatis populis et meditata quandoque

non recordabatur, et loqui alia ignorabat; absque rubore aliquo confitebatur populis, se multa præ cogitasse, quorum nihil penitus poterat recordari. Sieque de subito tanta eloquentia replebatur, ut in admirationem converteret animos auditorum. Quandoque vero nihil sciens loqui, benedictione data, ex hoc solo maxime prædictos populos dimittebat.

75 Sed cum tempore quodam, causa Religionis poscente, ad urbem Romanam venisset a, loqui coram Domino Papa Honorio et venerabilibus Cardinalibus plurimum sitiebat. Quod intelligens dominus Hugo Ostiensis episcopus, qui Sanctum Dei singulari venerabatur affectu, timore ac latitudo repletus, admirans sancti Viri fervorem et simplicem intuens puritatem; sed confidens de misericordia Omnipotenti, qui pie se colentibus necessitatibus tempore nunquam deest, cum coram domino Papa Honorio et reverendis Cardinalibus introduxit b. Qui coram cunctis principibus assistens, licentia et benedictione suscepit, intrepidus loqui coepit; et quidem cum tanto fervore spiritus loquebatur, quod non (se c) capiens præ latitudo, cum ex ore verbum proferret, pedes quasi saliendo movebat, non ut lascivens, sed ut igne divini amoris ardens; non ad risum movens, sed planctum doloris extorquens. Multi enim ipsorum corde compuncti sunt, divinam gratiam et tanti Viri gratiam admirantes. In mirabili episcopus venerabilis dominus Ostiensis timore suspensus erat, totis orans visceribus ad Dominum, ne beati Viri contemneretur simplicitas; quoniam in eum Sancti gloria resultat *, et dedecus * ei erat, eo quod erat pater d super ejus familiam constitutus.

74 Adhaserat ei namque S. Franciscus, tanquam filius patri et unicus matri suæ, securus in sinu clementia sue dormiens et requiescens. Pastoris certe ille implebat vicem et faciebat opus, sed sancto Viro reliquerat nomen. Beatus Pater necessaria providebat, sed felix ille dominus provisa effectui mancipabat. O quanti, maxime in principio, cum hec agerentur, novellæ plantationi insidiabantur, ut perderent! O quanti electam vineam, quam Dominica manus benignissime novam in mundo plantabat, suffocare studebant! Quam multi primos et purissimos ejus (fructus e) furari et consumere nitiebantur! Qui omnes tam reverendi patris et domini gladio interfecti, et ad nihil sunt redacti. Erat rivus eloquentiæ, murus Ecclesie invictus, assertor humilium. Benedicta prouinde et memorialis dies illa, qua Sanctus Dei tam venerabili domino se commisit. Cum enim tempore quodam dominus ille legatione, sicut sepe solebat, pro Sede Apostolica in Tuscia fungeretur, F beatus Franciscus, non multos adhuc fratres habens, et volens in Franciam ire, devenit Florentiam, ubi jam tunc dictus episcopus morabantur; nondum alter alteri præcipua familiaritate conjunctus, sed sola fama beatæ vitæ mutuali eos junxit caritate.

75 Cæterumque * moris erat B. Francisci, cum aliquam civitatem et terram ingredere, ad ipsos * vel sacerdotes accedere; audiens de præsentia pontificis tanti, magna cum reverentia ejus se clementia presentavit. Quem dominus episcopus videns, humili devotione suscepit, sicut et semper omnibus sacram Religionem pretendentibus faciebat, et illis præcipue, qui beatæ paupertatis et beatæ simplicitatis insigni nobile deferebant. Et quoniam sollicitus erat pauperum supplere inopiam, et ipsorum negotia specialiter pertractare, causam adventus ipsius diligenter quasivit, et ejus propositum benignissime intellexit. Quem cum cerneret supra cæteros terrena omnia contemnentem, et illo igne ferventem, quem Jesus misit in terram, anima sua et tunc animæ illius conglutinata est, devote ipsius petens orationem, et gratissime ei suam offerens in omnibus protectionem. Monuit prouinde ipsum, ceptum perficere iter, et ad curam et custodiā eorum, quos Dominus Deus sibi commiserat, sollicite

etiam coram
Honorio Pa-
pa gaudente
Cardinali-
bus Ostiensi,
a

b

c

E * l. resultabat
* l. decus
d
qui sanctum et
socios ejus pa-
terno fovebat
animo,

e

et jam ante in
clientelam
suam accep-
rat.
* an Casterum
quia?
* an episco-
pos?